

Přečtěte si následující scény vyprávěné v kontextu univerzity. Pracujte ve dvojicích.

Pokuste se určit, co se děje v jednotlivých scénách, kde se objevuje různé chování související s genderovou diskriminací a násilím.

Scéna 1: Dívky pracují na modelech

Mar a Fátima studují architekturu. V hodinách mají za úkol důkladně prostudovat jednoho z nejvýznamnějších architektů 20. . Mají k dispozici seznam až 30 možných architektů a ani jeden z nich není žena. Ačkoli se to stává ve všech třídách a jsou na zvyklí, rozhodli se oslovit profesora a navrhnout rozšíření seznamu nebo požádat o povolení vypracovat práci o autorovi, který se v seznamu nevyskytuje. Na profesora to neudělalo valný dojem.

"V tomto předmětu se zabýváme nejvýznamnějšími osobnostmi v dějinách architektury, nikoli muži nebo ženami. Seznam je takový, jaký je, protože jsou to lidé, kteří zanechali stopu v architektuře 20. století," říká profesor.

"To nezpochybňujeme, ale existuje také mnoho významných architektek, které se nikdy neobjevily v žádné třídě..." říká nesměle Mar.

"Nejsou tak důležití, pokud se jim nepodařilo najít místo na stránkách historie. Muset hledat ženu a dělat ji prominentní jen proto, že je to žena, není jen šilenství, je to ještě sexističtější! A je to urážka lidí, kteří si váží vykonané práce mimo pohlaví toho, kdo ji vykonal," odpovídá profesor.

"To není náš záměr. Jen jsme přinesli několik ženských jmen, o kterých si myslíme, že by se mohla hodit i pro tento úkol, protože..." Fátima se snaží vysvětlit.

"Podívej, úkol je takový, jaký je. Vysvětlil jsem ho a seznam jsem už vyvěsil na virtuální kampus. Nejsme tu od toho, abychom studentům jejich práci personifikovali, a nebudeme měnit pravidla pokaždé, když se to někomu bude chtít. Teď chceme jiné architektky, teď chceme na odevzdání úkolu týden navíc... Kdybychom měli vyslyšet každý požadavek, nikdy by to neskončilo. Odpověď na vaši žádost je ne, tečka," říká profesor a ukončuje rozhovor.

Obě dívky nakonec opouštějí kancelář s pocitem frustrace, protože nebyly vyslyšeny.

Pohled na dějiny byl vždy androcentrický: muži byli v centru dění a účast žen v různých oborech nebyla vysvětlena nebo byla vysvětlena jako anomálie. Je sice pravda, že v průběhu času byly ženy zneviditelňovány, znevažovány nebo dokonce vykázány z některých odborných oblastí, ale skutečnost, že se nikdy neobjevily v učebnicích nebo výukových materiálech, souvisí spíše s neochotou se od tohoto androcentrismu odpoutat.

Přestože chování profesora v této scéně není v přímém rozporu s pravidly UPC a nedochází v něm k přímému obtěžování či násilí, jeho pozdější komentáře a přehlížení návrhů studentů v otázce zastoupení žen v nich vyvolávají nepříjemné pocity a znevažují je.

Scéna 2: Dívka, která jde k

Profesor požádá dobrovolníka, aby přistoupil k tabuli a vyřešil úlohu, kterou zadal jako domácí úkol.

Situace 1: Marta rychle zvedne ruku: je přesvědčena, že problém vyřešila správně.

Situace 2: Profesor se na ni několik vteřin dívá a pak s polovičním úsměvem řekne: "Ó, jak odvážné! Jen do toho."

Situace 3: Zatímco Marta píše na tabuli, profesor se podívá na zbytek třídy a zeptá se: "Myslíte, že to zvládla dobře?". Někteří studenti se zasmějí. "Jestli věnuje tématu polovinu času jako líčení, určitě zkoušku udělá." Marta se usměje.

Situace 4: Marta neví, co má dělat, co má odpovědět, zda se má otočit, zda má něco říct, zda má... Najednou se jakákoli jistota, zda cvičení udělala dobře, nebo ne, zcela rozplynula. Když slyší, jak se spolužáci v pozadí smějí a šeptají si, cítí se trapně a naštvaně.

Dopíše odpověď, aniž by cokoli řekla nebo udělala, a jde rovnou ke své židli se skloněnou hlavou. Není jí jasné, zda to, co bylo na tabuli, mělo nakonec smysl, nebo ne, protože zbytek třídy nebyl schopen věnovat pozornost tomu, co se dělo.

Marta nebyla schopna reagovat na profesorovu poznámku, jak by mohla kdyby pocházela od jejího spolužáka.

Nedostatečné zviditelnění a zastoupení žen v odborných a technologických odvětvích má přímý dopad nejen na společenskou konstrukci toho, co ženy "dokážou", ale také na to, jak dívky a ženy vnímají své vlastní schopnosti a možnosti. To také ovlivňuje a modifikuje profesní vkus a preference. Není náhodou, že UPC studují převážně muži, ale to nesouvisí s pohlavními nebo biologickými rozdíly, nýbrž s učením, které jsme v souvislosti s genderem provedli.

Profesorovy poznámky pomáhají vytvořit zastrašující, nepříjemnou, nepřátelskou a ponižující atmosféru pro Martu a všechny spolužáky, kteří mohli být svědky této scény.

Scéna 3: Dívka, která právě dorazila na Erasmus

Juliette je studentka programu Erasmus, která právě přijela do školy. S Juanem si vyměnili telefonní čísla a on jí několikrát řekl, že kdyby něco potřebovala, může mu napsat, ať je to cokoli. Juliette měla od začátku pocit, že je na ni "super milý". Od té doby si ve skupině pro zasílání rychlých zpráv povídali o práci, ale Juan jí říkal i jiné věci: vtipkoval o tom, že je Francouzka, řekl jí, že pokud bude chtít, může jí ukázat "super" místa v Barceloně, a ji pozval na večírek s ním a jeho přáteli.

Juliette se zatím nepřihlásila k žádnému z plánů, které jí navrhl, ale vždy velmi přátelsky odmítla. O víkendu jí Juan několikrát napsal, vtipkoval a naléhal, když neodpověděla. Pak jí v sobotu pozdě večer neodbytně volal. V neděli se omluvil s tím, že jí volal Carles, další spolužák, že mu vzal telefon a že byli oba trochu opilí. Znovu navrhl, že půjdou na pivo, a Juliette řekla, že nemůže. Juan s ní dál mluvil, ale Juliette přestala odpovídat na jeho zprávy.

V pondělí nešla do třídy a Juan to probral se svým přítelem Carlesem. *"Nevíš, jestli dneska nepřišla, nebo tuhle hodinu prostě vynechala?" ptá se Carles.*

"Já nevím, člověče. Myslíš, že je naštvaná? Vždyť jsem jí v sobotu volal, ale to není důvod, aby byla naštvaná, ne?" Juan odpoví.

Carles: Kdo ví, ale podle toho, jak se na mě první den dívala, mi přišlo jasné, že něco chce.

Juan: Já vím, a byla to ona, kdo mi první den dal své telefonní číslo!

"Možná je to tak, jak to dělají Francouzky, které vždycky vypadají jako coury, ale pak se z nich vyklubou studené ryby," uzavírá Carles.

Ačkoli neznáme její pohled na příběh, můžeme předpokládat, že se může cítit zastrašená a nejistá, zejména proto, že jako zahraniční studentka Erasmu je ve dvojnásobně zranitelném postavení: Juan je v pozici síly. Může se dokonce cítit provinile za to, že Juanovi dala své telefonní číslo, že s ním vedla rozhovory nebo že neodmítla jeho návrhy důraznějším .

Scéna 4: Kontrolující chování v intimním vztahu

Pol a Txell se seznámili v prvním ročníku na univerzitě a brzy poté spolu začali chodit. Nyní jsou spolu už téměř dva roky a je to nejdelší vztah, jaký kdy oba měli.

Před několika dny se domluvili, že si vyjdou se spolužáky, a když se Txell oblékal, řekl Pol s jasným tónem nesouhlasu:

Pol: Vážně si chceš vzít ty šaty?

Txell: Co je na tom špatného?

Pol: Na šatech není nic špatného, jsou opravdu krásné. Ale upřímně řečeno, vůbec ti nesluší.

Pol: Styděla bych se jít ven takhle oblečená. Jde o to, že, upřímně řečeno... Nejde o to, že ukazuješ nohy, ale o to, že vypadají ošklivě. Vypadáš jako hloupá.

Není to poprvé, co Pol pronesl podobnou poznámku: někdy jde o oblečení, jindy o to, že je příliš nalíčená. Nejdříve se tomu Txell smála a stejně si dělala, co chtěla, ale teď už si zřejmě nedokáže obléknout ten konkrétní outfit, aniž by se starala o to, jak vypadají její nohy.

Zajímavé je, že Pol tyto věci obvykle říká, když se setkají s třídním kolektivem (což jsou sami kluci) nebo když jde Txell ven s kamarádkami ze školy (a on není pozván), ale nezdá se, že to dělal tak často, když jdou sami dva na večeři.

Když se dnes Txell chystá obléknout a uvidí šaty ve skříni, cítí se hrozně, chce se jí brečet a šaty odhodí. Pocity, které toto chování v Txell vyvolává, souvisejí se studem, nepohodlím, pochybnostmi, ambivalencí atd. a mají přímý dopad na její sebeúctu, což také omezuje její osobní autonomii.

Scéna 5: Rozhovor chlapců o dívkách

Alejandro, Quim, Jaume a Pau si dnes po vyučování dávají pivo v baru studentské unie. Skupina se začala vyptávat Alejandra na to, jestli se mu Paula líbí, nebo ne.

"No tak, chlape, vždyť po ní pořád jdeš, tu úsměv, tu vtipná poznámka! Ale už jste se dali dohromady, nebo ne?!"

"Ne, opravdu. K čertu, Paula se mi nelíbí. Mám ji ráda jako kamarádku, ale není můj typ. Myslím tím, že se mi nelíbí holky bez koz. Myslím, že Mar a Gala jsou mnohem hezčí," odpoví Alejandro.

"Co to říkáte! Gala má prsa, ale je fakt ošklivá. Jak se ti může líbit? Paula má aspoň moc hezký obličej. Kdybych si měl vybrat, jsem spíš tým Paula než tým Gala," odpoví Quim.

"Souhlasím s Quimem. Ale upřímně... Některá kritéria, zda je dívka sexy, nebo ne, jsou univerzální. S některými věcmi můžeš nesouhlasit, ale Paula je rozhodně víc sexy, ne?" dodává Jaume.

"Ano, ano, na tom se shodneme všichni kromě Alejandra. Ale je to proto, že se nám stydí říct, je ve zamilovaný," říká Pau.

Alejandro: Nejsem! Přestaň mě provokovat. Chceš, abychom byli demokratičtí a hlasovali o tom?

Zpočátku to vypadá jako vtip, ale po chvíli si vezmou papíry a tužky a začnou sepisovat seznam dívek na univerzitě, které jsou podle nich nejhezčí. Každý z nich seřadí svých pět nejhezčích a pak spočítá průměrné skóre každé z dívek. O výsledek se podělí ve své skupině pro instant messaging, ve které jsou jen samí kluci. Zbytek spolužáků, kteří jej obdrží, pokračuje v komentování hry.

"Jestli holky zjistí, že jsme to udělali, mohly by nás zabít," podotkne Alejandro.

"Přece nechceš, aby to zjistila Paula," zasměje se Quim.

Alejandro: Myslím, že bychom měli sepsat naše výsledky a vyvěsit je na chodbě.

Mar by určitě ráda věděla, že vyhrála.

Na této scéně je mnoho věcí špatně. Zeptat se kamaráda, jestli se mu líbí nějaká dívka, a diskutovat na toto téma ve skupině nemusí být špatné, pokud se to nedělá z pozice ponižování žen.

Konverzace však přerostla v něco, co přesahuje rámec toho, zda se Alejandrovi Paula líbí, nebo ne: hodnocení a bodování spolužaček na základě jejich fyzického vzhledu, jako by to byly předměty, a ne lidé, znamená jejich objektivizaci a sexualizaci.

Scéna 6: Dívka na stáži

Od chvíle, kdy Lucía před dvěma týdny nastoupila na stáž, byla velmi nervózní, protože místo, které jí bylo přiděleno, je ve velmi dobré společnosti, a proto je pro ni velmi důležité, aby vše zvládla co nejlépe. Její učitel na stáži Arnau si toho musel všimnout, protože jí několikrát řekl, aby nebyla napjatá, že ačkoli image firmy je vysoce seriózní a notoricky známá, jednání mezi profesionály je tam velmi uvolněné a vřelé, že musí trochu povolit.

Lucii takový komentář zpočátku nešokoval, ale včera to začalo být trochu divnější, když na tom trval.

Situace 1: "Když jsi tak mladá a krásná dívka, neměla by sis dělat starosti, nemusíš se snažit nic předstírat." Když viděl Luciiin pochybovačný výraz, pokračoval: "Místo toho, aby ses oblékala jako upjatá, bylo by dobré, kdybys šla trochu ležérněji, protože nemusíš vypadat jako padesátiletá dáma. Proč si nevezmeš sukni? Je škoda, že z těch nohou nevyužiješ maximum." "To je škoda.

Situace 2: Lucii to velmi překvapilo a měla pochybnosti, zda je normální, aby její učitel, který je navíc mnohem starší než ona, něco takového řekl. Cítila však také určitý stud: velmi se snažila vypadat jako profesionální žena, což možná úplně neodpovídalo tomu, co se od ní očekávalo.

Situace 3: Druhý den byl problém vybrat si, co na sebe. Cítila velkou úzkost: myslel Arnau svá slova vážně? Nebo to byl jen vtip? Kdyby se znovu oblékla, dívali by se na ni skrz prsty? Chtěla se vyhnout dalším komentářům nebo tomu, aby vypadala, že je jí to jedno. Proč se tím musela tolik zabývat? Nakonec se rozhodla vzít si docela normální sukni a halenku.

Situace 4: Když vešla do kanceláře, Arnau si ji prohlédl, dlouze si prohlížel její nohy a pak se usmál. Lucie se cítila velmi, velmi nepříjemně a úsměv samozřejmě neopětovala. Ve skutečnosti šla rozpačitě rovnou ke svému stolu a snažila se vyhnout Arnauovu pohledu i pohledu ostatních kolegů. Tato snaha jí však byla málo platná, protože Arnau se k ní celý den přibližoval víc, než bylo nutné, a zdálo se jí, že hledá záminky, aby si s ní mohl promluvit, a celou si ji prohlížel nahoru a dolů.

Když Lucía opouštěla budovu, byla z celé situace tak zdrcená, že se cestou domů rozplakala.

Scéna 7: Chlapecká skupina pro zasílání rychlých zpráv

Marc, César, Eloi, Albert a Oriol mají skupinu pro zasílání rychlých zpráv, kde sdílejí nejrůznější obsah. V sobotu večer šli s ostatními studenty do klubu. Tam se Eloi seznámil s Laurou a na konci večera spolu odešli domů.

V neděli ráno přátelé napsali skupině, jak noc skončila, a Eloi jim poslal fotografii, na které dělá znamení vítězství, i když mu není vidět do tváře, a vedle něj spí Laura, která je úplně nahá.

"Ha, ty jsi génius," zasmál se Oriol.

"Je víc sexy, než vypadala včera večer," řekl Marc.

"Kámo, vyfoť ji víc!" César se dožadoval.

"Přesně tak, sdílení je život," odpoví Albert.

V tomto příběhu je Laura objektivizována a je s ní zacházeno jako s trofejí, a to jak ze strany chlapce, se kterým se vyspala, tak ze strany jeho přátel.

Je to trestný čin

To, co Eloi udělal, je odsouzeníhodné a může být potrestáno, ale to, že se César, Marc a Oriol postavili na stranu svého přítele, smáli se mu a povzbuzovali ho, aby v takovém chování pokračoval, je také špatné. Pokud navíc budou fotografie sdílet s dalšími lidmi, dopustí se také trestného činu.

Tlak vrstevníků

V této situaci je třeba vzít v úvahu další faktor, kterým je tlak vrstevníků: když jsou lidé ve skupině, někdy dělají nebo říkají věci, se kterými plně nesouhlasí, protože tlak vrstevníků znesnadňuje porušení dynamiky skupiny nebo implicitních pravidel. K tomu dochází i v této scéně.

Násilí: je odpovědností každého z nás, abychom mu učinili přítrž.

Když vidíme reakci jeho přátel, bylo by pro někoho, jako je například Albert, pravděpodobně velmi obtížné vyčítat Eloiovi, co udělal, i když se mu to zdálo špatné. Ale to, že to není snadné, není omluvou ani ospravedlněním nečinnosti.

Scéna 8: Dívka začíná pracovat

Laia nedávno nastoupila do UPC jako administrativní asistentka. Všichni její spolupracovníci a spolupracovnice se zdáli být přátelští a přístupní a pomohli jí usadit se v práci. Ze všech, snad nejméně s ní mluvil Mario, který kupodivu sedí u stolu hned vedle ní.

První pátek, kdy pracovala, spolu poprvé mluvili, protože byli v kanceláři sami, protože jako jediní museli pracovat.

Po pozdravu se na ni podíval a řekl: "Někoho mi připomínáš, ale nejsem si jistý koho. Možná nějakou herečku, ale nemůžu si vzpomenout, kdo to je." Laia se zasmála a řekla, že tohle se jí často neříká.

"Myslím, že je to kvůli tvému vysokému culíku," uzavřel. Poté se už do rozhovoru nepustili a až do konce odpoledne se spolu znovu nesetkali.

Laia ztuhla, když uviděla jeho obrazovku: Mario přehrával video, na kterém byli dva lidé při sexu, z nichž jeden byl žena s vysokým culíkem.

Naštěstí byl brzy čas odejít a Laia odešla ve spěchu. I když se cítila velmi nepříjemně a myslela si, že to, co Mario udělal, je nehorázné, o víkendu si řekla, že bude asi nejlepší to všechno smést ze stolu.

Znovu si s tím dělala starosti až o dva týdny později, když byli v kanceláři opět sami. Zpočátku se nedělo nic neobvyklého a prakticky spolu nemluvili, ale se blížil čas odchodu, Mario se na ni nedíval a nic neříkal, pohled měl upřený na video, ale Laia si všimla, že obrazovka není v poloze, v jaké byla obvykle: měla pocit, že ji otočil s úmyslem, aby viděla, na co se dívá.

Scéna 9: Dívky jdou ven

Sára, Cristina a jejich přátelé se vydali na festival, který se koná každý . Moc se na něj těšily, protože předchozí ročník musely vynechat. Když tam dorazily, Cristina navrhla, aby šly nahoru do baru, kde jí Luís řekl, že .

Sára: Nejsem si jistá, jestli to chci. Ten kluk se chová jako super milý a tvůj kamarád, ale ve skutečnosti tě chce jen dostat do postele. Poznáš to podle toho, jak se na tebe dívá.

Cristina: Ne, Sáro, ne. Jsme přátelé, ale je mu jasné, že takhle to nechce. Tak nějak jsme o tom mluvili, víš? Řekla jsem mu, že visím na Mariovi, takže v tom má jasno, a ví, že jsme se dokonce dali dohromady. Ale mám ho ráda, víš, a mám chuť jít tam, kde jsou.

Sára: Raději zůstanu tady s holkami ze třídy...

Zůstali s dívkami, ale po několika hodinách Luís a Cristina stále posílali zprávy. Nakonec Cristina řekla Sáře, že se jde bavit se skupinou kluků. Když tam dorazila, už nějakou dobu popíjela, ale Luís trval na tom, že ji pozve na jeden drink a pak na další. Cristina byla zpočátku v pohodě, ale po chvíli byla z alkoholu trochu omámená a uvědomila si, že má problém sledovat rozhovor.

O něco později ji Luís vzal kolem pasu a pohlídl ji po rameni... A ona se cítila nesvá. Pokusila se od něj trochu odtáhnout a vytáhla telefon, aby se Sáry zeptala, kde jsou. Když si uvědomila, že Cristina chce odejít, Luís jí nabídl, že ji doprovodí. Vydali se směrem, kam měla Sára jít. Chvíli procházeli davem a pak se zastavili, poměrně daleko od místa, kde se koncert.

Cristina se opřela o zed'. V tu chvíli ji Luís políbil a Cristina nejprve nereagovala, ale pak se ho pokusila odstrčit.

Cristina: Ach, Luís... Necítím se dobře. Myslím, že teď není ten správný čas, moc jsem toho vypila. "Ty jsi opilá, já jsem taky opilá. To je v pořádku," odpověděl a dál se jí dotýkal pod tričkem. "Ne, to není v pořádku," snažila se Cristina říct, ale Luís ji nepustil ke slovu. Připadala si jako v pasti, protože váha jeho těla jí nedovolila se pohnout, a dokonce ani dýchat, byl o hlavu vyšší než ona a mnohem silnější. Byla omráčená, cítila se bezmocná a měla čím dál větší strach. Luís se jí stále dotýkal pod šaty a líbal ji na ústa, na krk... Začala plakat. "Přestaň, Luísi, prosím," řekla znovu.

V tu chvíli se k nim přiblížila skupina lidí a on se vzdálil. Díval se na ni, zjevně rozzlobený. Něco jí řekl, ale Kristýna to nedokázala rozluštit. Seděla na zemi a oněměla, byla vyděšená a nevěděla, co má dělat. Po chvíli se pokusila najít Sáru. Potkala ji plačící, dezorientovanou a zmatenou, stále velmi vyděšenou.

Její kamarádky se nejdřív bály, ale když se jim začala snažit vysvětlit, co se právě stalo, nedostala odpověď, kterou očekávala. "Chci říct, Kristýno, co jsi čekala? Ten kluk to s tebou zkoušel už nějakou dobu, takže jsi věděla, do čeho jdeš," uzavřela Sára.

Cristina vysvětlila, že byla tak opilá, že nemohla sledovat rozhovor ani dávat pozor na koncert, a už jen tato skutečnost ukazuje, že osoba nemůže souhlasit. Aby byl souhlas platný, musí být aktivní, vědomý a nadšený, protože souhlas není jen o udělení svolení: vždy musí vycházet z touhy.

Emocionální důsledky

Emocionální důsledky této situace jsou pro Cristinu jasné: pláč, zmatek a strach. Na situaci však

reaguje i její kamarádka Sára, která ji obviňuje. To, že se s tím chlapcem bavila nebo souhlasila se schůzkou, že od něj přijala pití, nic z toho nikdy neospravedlňuje agresí. Většině lidí je to teoreticky jasné, ale v praxi se tyto představy stále objevují, když mluvíme o konkrétním případě. Její kamarádka se nejprve znepokojila, ale když se začala snažit vysvětlit, co se právě stalo, nedostala odpověď, kterou očekávala. "Chci říct, Kristýno, co jsi čekala? Ten kluk to s tebou zkoušel už delší dobu, takže jsi věděla, do čeho jdeš," uzavřela Sára. Cristina vysvětlila, že byla tak opilá, že nedokázala sledovat rozhovory ani dávat pozor na koncert, a už jen tato skutečnost svědčí o tom, že člověk nemůže souhlasit. Aby byl souhlas platný, musí být aktivní, vědomý a nadšený, protože souhlas není jen o udělení svolení: vždy musí vycházet z touhy.

Nikdo si nezaslouží násilí

Každý má právo s někým flirtovat a pak se rozhodnout, že s ním nechce navázat vztah, stejně jako má právo navázat sexuální kontakt, ale pak v něm nechce pokračovat. Ať už sexuálnímu útoku předchází cokoli, je třeba zdůraznit, že násilí, kterého se mu dostane, si nikdo nezaslouží.

Oběť za to nemůže

Myšlenka, že si dívka vytváří "dluh", který musí později splatit, pokud násilně neodmítne pozornost, které se jí dostává, je velmi nebezpečná. Tento diskurz, který v tomto příběhu zastává Sára, ale pravděpodobně ho sdílí i Luís, nastoluje dynamiku, v níž je oběť obviňována z přijatého násilí. Tento postoj zbavuje agresory odpovědnosti a nejenže jim umožňuje zůstat nepotrestáni, ale také jim umožňuje podobný (nebo závažnější) čin v budoucnu zopakovat.